

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi és kertészeti kultúrákban 2025.10.02.

A múlt heti országos lehüléssel végérvényesen beköszöntött az ősz. A hőmérsékleti értékek folyamatosan csökkentek, helyenként a minimumok már csak 4-6 °C között voltak mérhetőek, a szintén mérsékelt nappali felmelegedés mellett (maximumok ~20 °C). Az ilyenkorra várható csapadékhajlam növekedés sajnos még mindig nem vált általánossá országos szinten. A lehullott 5,0 legfeljebb 20,0 mm mennyiségű eső távolról sem pótolta az alföldi területek nedvességhiányát. A csökkenő hőmérsékletek és különösen a szárazabb alföldi területeken a talaj nedvesség hiánya fokozottabb lombozatvesztést eredményeztek a kertészeti kultúrákban, különösen a beteg fákon.

Szántóföldi kultúrák

A napraforgó, szója és kukorica betakarítása folyamatban van, sok helyen a vége felé közelít. A napraforgó esetében helyenkénti átmeneti esők, illetve a párás időben, a mérsékelt nedvesség tartalom csökkenés vagy éppen a korlátozott szárítókapacitás hátráltatja az aratást. A még lábon álló állományokban a madarak kártétele számottevő lehet, ezért a munkák szervezése, elvégzése sürgető. A betakarított és előkészített napraforgó táblákba vagy egyéb területekre, egy-egy gazdaságba megkezdődött az őszi gabonafélék vetése, de általánosságban még várnak a termelők, különösen a csapadékhányos területeken (Alföld).

A repce állományok fejlettsége nagy heterogenitást mutat az ország különböző tájain. Míg a dunántúli és északi területeken a lehullott csapadék segítette az állományok kiegyenlítését (2-4 valódi leveles növények), addig az Alföldön a hiányos kelésű, jobbára szikleveles repcék jövője még mindig kérdéses. A korábban **bolhák** által károsított növényeken a kártétel már nem erősödött (szikleveles, 2 leveles állományok), amelyben nagy szerepe volt a szórványos esőknek és a jelentős lehülésnek. A különböző bolha-fajok fellépését most már inkább csak a fejletlen állományokban érdemes figyelni, habár egyedszámuk mostanra jócskán visszaesett. Hasonló a helyzet a **repcedarázs** imágóival is, amelyek kis számban repülnek a kihelyezett ragacsos sárgalapokba (Zala vármegye: 2-8 db imágó/csapda/hét), azonban a csapdázás tábla szinten szükségeszerű, mert a különböző fejlettségű lárvák és kártételük a legtöbb esetben megfigyelhetők. A levél fonákon, vagy a levelek tövében megbújó lárvák mostanra már az L3-L5-ös fokozatot is elérték, amelyek nagy számban (5-10 db álhernyó/m²) akár 1-2 nap alatt is tetemes károkat tudnak okozni, ezért a táblák ellenőrzése időszerű és fontos (1. fotó).

1. fotó: Repcedarázs fejlett álhernyója repcén

A **mezei pocok** felszaporodása tovább folytatódott, bár a védekezések hatása mostanra már valamelyest érzékelhető. A tábla szegélyek, a táblák belsejének ellenőrzése továbbra is fontos mert még mindig vannak területek ahol az egyedszám a kártételi küszöbérték többszörösét is eléri (kártételi küszöbérték: 1-3 db lakott járat/100 m²).

Kertészeti kultúrák

Az alma és a szőlő szürete folyamatos, a kevésbé egészséges ültetvényekben sürgető, főleg ha csapadékosabbra fordul az idő.

A kártevők aktivitása a gyümölcsfélékben minimálisra szorult vissza. Almában az **aknázómolyok**, csonthéjasokban, szilvában a **keleti gyümölcsmoly** és a **szilvamoly** rajzása észlelési szintre mérséklődött a csapdákban. Házi kertben a **poloskák** szúrásnyomai nagy gyakorisággal fedezhetők fel a betakarított gyümölcsökön, melyek íze és tárolhatósága is hagy kívánni valót maga után. A különböző poloska-fajok egyedei a gyümölcsökből és kiskertből folyamatosan keresik a teleléshez alkalmas védett helyeket, így többek közt a lakóépületeket is, ahol jelenlétükkel újabb bosszúságot okoznak. Az ellenük való védekezés kémiai úton már nem javasolt, most már inkább a fizikai távol tartásuk a célra vezető.

A szőlő ültetvényekben, legalábbis a késői fajtákban, még javában folynak a munkálatok. A szüret haladéktalan elvégzése fontos lenne, mert a párás környezetben a **botrítiszes fűrtrothadás** mértéke és gyakorisága is emelkedett (2. fotó).

2. fotó: Fokozódó botrítiszes fűrtrothadás szőlőn

A lombozat fertőződése is előrehaladott, most már elsősorban a **lisztharmat** kiterjedt felületi fertőzésével találkozhatunk leginkább az érzékeny fajtákon. A lisztharmatos felületeken tömeges az áttelelő termőtestek képződése, érése, melyek a tőke törzsre lemosódva a jövő évi fertőzési nyomást növelik ültetvényeinkben. Az **amerikai szőlőkabóca** csapdázott egyedszáma minimálisra apadt. A legtöbb ültetvényben nem fogják a ragacsos sárgalapok a vektort, másutt 8-12 db imágó/csapda/hét fogás tapasztalható. A szüret utáni rovarölőszeres beavatkozásra, szükséghelyzeti engedéllyel rendelkező készítményekkel van lehetőség, ám ezek alkalmazása mellett a csapdafogások függvényében célszerű dönteni. Az amerikai szőlőkabóca által terjesztett karantén betegség, a **szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazmás betegség** tünetei, az egyébként egészséges növényeken még jól felismerhetőek. A lombozat színeződésével, hullásával egyidejűleg a betegség felismerhetőségének esélye csökken még akkor is ha a tőkén zölden maradt, éretlen „gumiszerű” vesszőket találunk (a vesszők beérésének elmaradása egyéb tényezőtől is lehetséges). Ezért a fertőzött tőkék felmérését haladéktalanul el kell végeznünk az ültetvényünkben és amennyiben tünetes növényeket találunk, azokat gyökerestől távolítsuk el és lehetőség szerint égetéssel semmisítsük meg.

A szőlő-gyümölcskultúrákban célszerű a napokban felmérni az idei évben kialakult károkat, hogy a rovar-és gomba károsítók ellen szakszerűen választhassunk lemosó permetezésre készítményt. Az őszi lemosó permetezéseket a lombozat ~50 %-os hullásától javasolt elvégezni, de még a fagyok beállta előtt.

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.